

Кәсіптік стандарт: «Тұщы су балық шаруашылығы»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы:

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) Аквамәдениет – балық ресурстарын және басқа да су жануарларын жасанды молықтыру және өсіру

2) Жануарлар түрлерінің көбеюі – табиғи жағдайда жануарлар түрлерінің табиғи көбеюі және оларды жасанды өсіру

3) Гидробионты – су ортасында өмір сүруге бейімделген организмдер (микроорганизмдерден, өсімдіктерден киттерге дейін)

4) Су қоймаларын балықтандыру – өздігінен көбейетін популяцияларды құру, бағалы, сирек кездесетін және Құрып кету қаупі төнген балық түрлерін сақтау және (немесе) тауарлық өнім алу мақсатында су айдындарына және (немесе) учаскелерге балық отырғызу материалы мен балықты шығару

5) Жануарлар дүниесі объектілерін жасанды өсіру – көлді-тауарлы балық өсіру шаруашылықтарын, торлы балық өсіру шаруашылықтарын және сумен қамтамасыз етудің тұйық циклі бар балық өсіру шаруашылықтарын қоса алғанда, жануарлар түрлерін тұтқында және (немесе) жартылай ерікті жағдайларда ұстау және өсіру Жануарларды енгізу

6) Жануарларды енгізу – жануарлар түрлерінің дараларының таралу аймақтарынан (таралу аймақтарынан) тыс, олар үшін бұрын бұл түрлер өмір сүрмеген жаңа жерлерге әдейі немесе кездейсоқ таралуы

7) Көл-тауарлық балық шаруашылығы – табиғи және жасанды су айдындарындағы ихтиофаунаны толық немесе ішінара ауыстыру жолымен жартылай ерікті бақыланатын жағдайларда балық және басқа да су жануарларын өсіру жөніндегі шаруашылық қызметтің түрі

8) Сумен қамтамасыз етудің тұйық циклі бар балық өсіру шаруашылығы – сумен қамтамасыз етудің тұйық циклі технологиясын қолдана отырып, балықтар мен басқа да су жануарларын жасанды өсірумен байланысты шаруашылық қызмет түрі

9) Балық өсіру – кәсіпкерлік қызмет мақсатында балықты жасанды молықтыру және өсіру жөніндегі аквамәдениеттің бағыты

10) Балық шаруашылығы объектісі – кез келген бейіндегі балық шаруашылығы саласында жұмыс істейтін кәсіпорын, балық өсіру, балық өңдеу және т. б.

11) Балық шаруашылығы – балық ресурстарын және басқа да су жануарларын қорғаумен, өсімін молайтумен, аквамәдениетпен, балық өсірумен, балық аулаумен, сондай-ақ өңдеумен және өткізумен байланысты шаруашылық қызмет түрі

12) Балық отырғызу материалы – балық өсіру объектісіне байланысты су айдындарын қоректендіруге арналған балықтардың дернәсілдері, кәмелетке толмағандары, балапандары және басқа да жас топтары

13) Торлы балық шаруашылығы – табиғи және жасанды су айдындарында орналасқан және оларды жартылай ерікті бақыланатын жағдайларда ұстауға мүмкіндік беретін арнайы құрылғыларда (торларда) балық және басқа да су жануарларын өсіру жөніндегі шаруашылық қызметтің түрі

14) Тауарлық балық шаруашылығы – тамақ өнімдерін алу мақсатында балықты өсіру.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) –

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Название профессионального стандарта: Тұщы су балық шаруашылығы

5. Кәсіптік стандарттың коды: A03120028

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

A Ауыл, орман және балық шаруашылығы

03 Балық аулау және балық өсіру

03.1 Балық аулау

03.12 Тұщы суда балық аулау шаруашылығы

03.12.0 Тұщы суда балық аулау шаруашылығы

7. Краткое описание профессионального стандарта: Тұщы су балық шаруашылығы балық өсірушілерді аулау процестерін, уылдырықты алу және инкубациялау, дернәсілдерді өсіру, қуыру, балық (балық отырғызу материалы) өсіру және әртүрлі типтегі балық шаруашылықтарында балықты тауарлы, тоған, тор, өнеркәсіптік өсіруді қамтиды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Балық шаруашылығының жұмысшысы - 2 уровень ОРК

- 2) Балық өсіруші - 4 уровень ОРК
 3) Балық өсіруші инженер - 6 уровень ОРК
 4) Бас балық өсіруші - 8 уровень ОРК
 5) Балық шаруашылығындағы басшы (басқарушы, меңгеруші) - 8 уровень ОРК

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Балық шаруашылығының жұмысшысы»:			
Топтың коды:	9211-5		
Қызмет атауының коды:	9211-5-004		
Кәсіптің атауы:	Балық шаруашылығының жұмысшысы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	50-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (50-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 13 тамыздағы № 302 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 14 тамызда № 21088 болып тіркелді. 16. Жағалаудағы балық аулаушы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	9211-5-003 - Балық аулау және аңшылық шаруашылықтағы біліктілігі жоқ жұмысшы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Балық өсірушінің басшылығымен балықтарды және басқа да аквамәдениет объектілерін жасанды өсімін молайту (өсіру), балықтарды және басқа да аквамәдениет объектілерін тауарлық өсіру жөніндегі жұмыстарға қатысу және орындау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Балық, моллюскалар, устрицалар, шаян тәрізділер және су организмдерінің басқа түрлерін қолма-қол дақылдар ретінде немесе тұщы немесе тұзды су қоймаларына шығару үшін өсіру, өсіру және күту 2. Ғимараттарға, су айдындарына, резервуарларға, машиналарға, кемелерге және басқа жабдықтарға техникалық қызмет көрсету	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Балық, моллюскалар, устрицалар, шаян тәрізділер және су организмдерінің басқа түрлерін қолма-қол дақылдар ретінде немесе тұщы немесе тұзды су қоймаларына шығару үшін өсіру, өсіру және күту	Дағды 1: Балық өсірушінің басшылығымен жыныстық өнімдерді алу және уылдырықты инкубациялау	Машықтар:	
		1. Аквамәдениет объектілерін өндірушілерді дайындау және оларға төтеп беру. 2. Алу жетілген жыныстық өнімдер өндірушілерден. 3. Балық питомниктерінен ұрықтандырылған уылдырық алыңыз. 4. Уылдырықты желімдеңіз және инкубациялаңыз.	
		Білімдер:	
		1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы талаптары. 2. Инкубация және жыныстық өнімдерді алу кезіндегі аквамәдениет объектілерінің биологиялық ерекшеліктері. 3. Техникалық сипаттамалары, құрылымдық ерекшеліктері, мақсаты, жұмыс режимдері және жұмыс жабдықтары мен жабдықтарын пайдалану ережелері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	

	Дағды 2: Балық өсірушінің басшылығымен балық отырғызу материалын өсіру	Машықтар:
		1. Личинкаларға төтеп беріңіз, личинкаларды өсіріңіз және балықтар мен жылдарға дейін өсіріңіз. 2. Бекітілген еңбек функциясына сәйкес балық отырғызу материалын өсіру бойынша жоспарланған жұмыстарды жүргізу. 3. Балық шаруашылығы қызметкерлерінің тапсырмаларды орындауына жәрдемдесу.
		Білімдер:
		1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Әр түрлі өсетін объектілердің личинкаларының, шабақтарының, балықтарының физиологиялық ерекшеліктері. 3. Аквамәдениет объектілерінің балық өсіру-биологиялық көрсеткіштерін анықтау әдістемесі. 4. Балық шаруашылығы саласындағы жұмыс мүкәммалы мен жабдықтың техникалық сипаттамалары, конструктивтік ерекшеліктері, мақсаты, жұмыс режимдері және пайдалану қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 3: Балық өсірушінің басшылығымен тауарлық балық өсіру	Машықтар:
		1. Коммерциялық балық пен омыртқасыз су жануарларын өсіріңіз. 2. Аквамәдениет нысандарын тамақтандыру. 3. Кәсіпорында қарапайым жем жасаңыз. 4. Тірі жем өсіріңіз. 5. Әр түрлі жастағы аквамәдениет объектілерін тасымалдау, трансплантациялау, сұрыптау.
		Білімдер:
		1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Тауарлық балықтың балық өсіру-биологиялық көрсеткіштерін анықтаудың негіздері мен әдістері. 3. Аквамәдениеттің әртүрлі объектілерін коммерциялық өсірудің биологиялық ерекшеліктері. 4. Аквамәдениет объектілерін тамақтандыру, қарапайым жем дайындау ерекшеліктері. 5. Тірі жемді өсіру және тасымалдау ерекшеліктері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Ғимараттарға, су айдындарына, резервуарларға, машиналарға, кемелерге және басқа жабдықтарға техникалық қызмет көрсету	Дағды 1: Су айдындары мен жабдықтарды өсіруге дайындау	Машықтар:
		1. Өсіру технологиясына сәйкес балық пен олардың көмелетке толмағандарын отырғызуға су қоймасын немесе резервуарды жоспарлау және дайындау. 2. Балық өсіруге арналған резервуардың немесе резервуардың жалпы санитарлық жағдайын бағалау. 3. Машиналарды, кемелерді және басқа жабдықтарды пайдалану кезінде өрт және қауіпсіздік техникасын сақтау.
		Білімдер:
		1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Су және жер объектілерімен жұмыс істеу негіздері. 3. Қызмет көрсетілетін объектілердің техникалық сипаттамалары. 4. Құрылымдық материалдардың негізгі қасиеттері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 2: Объектілер мен жабдықтарға техникалық қызмет көрсету	Машықтар:	
		1. Объектілер мен жабдықтарға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру. 2. Жабдықтарды өндіру технологиясын, қызмет көрсету және пайдалану ережелерін сақтау. 3. Резервуарды немесе резервуарды ақаусыз күйде пайдалану және ұстау ұтымды. 4. Нұсқаулар мен жұмыс жоспарына сәйкес машиналар мен механизмдерге қызмет көрсету.	
		Білімдер:	1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Су және жер объектілеріне қызмет көрсету ерекшеліктері. 3. Қызмет көрсетілетін объектілердің техникалық сипаттамалары. 4. Жабдықты пайдалану ережелері мен нормалары. 5. Қолданыстағы техникалық құжаттама кешені.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Тұлғааралық құзыреттілік Нәтижеге және тиімділікке бағдарлау Жауапкершілік және ұжымда жұмыс істей білу		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Балық өсіруші	
10. Кәсіптің карточкасы «Балық өсіруші»:			
Топтың коды:	6221-0		
Қызмет атауының коды:	6221-0-003		
Кәсіптің атауы:	Балық өсіруші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	50-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (50-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 13 тамыздағы № 302 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 14 тамызда № 21088 болып тіркелді. 17. Балық өсіруші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Балық шаруашылығы (түрлері бойынша)	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6221-0-002 - Аквамәдениеттегі жұмысшы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Балықтарды және басқа да аквамәдениет объектілерін жасанды молықтыру, балықтарды және басқа да аквамәдениет объектілерін тауарлы өсіру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және бақылау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Стандартты балық өсіру операцияларын орындау 2. Аквамәдениет объектілерінің өсу жағдайларын бақылау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1:			

Стандартты балық өсіру операцияларын орындау	Дағды 1: Жыныстық өнімдерді алу бойынша жұмысты үйлестіру және уылдырықты инкубациялау	Машықтар: 1. Аквамәдениет объектілерін өндірушілерді дайындау және ұстау процесін басқару. 2. Өндірушілерден жетілген жыныстық өнімдерді алу бойынша жұмысты үйлестіру. 3. Технология мен әдістемеге сәйкес балық өндірушілерден ұрықтандырылған уылдырық алу бойынша жұмысты үйлестіру. 4. Уылдырықты желімдеу және инкубациялау жұмыстарын үйлестіру. 5. Балық өндірушілерді тасымалдау, трансплантациялау, сұрыптау процесін басқарыңыз. 6. Балық өсіру және көмекші персоналды басқару.
		Білімдер: 1. Әр түрлі өсіру объектілерінің биологиялық ерекшеліктері. 2. Жыныстық өнімдерді жасанды түрде алу және уылдырықты инкубациялау биотехникасының негіздері. 3. Генетика және балық өсіру негіздері. 4. Жыныс жасушаларының қасиеттері, сапалы уылдырық пен сперматозоидтардың сипаттамалары. 5. Бекіре, лосось, тұқы балықтарының және басқа да аквамәдениет объектілерінің уылдырығын инкубациялау ерекшеліктері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Балық отырғызу материалын өсіру бойынша жұмысты үйлестіру	Машықтар: 1. Личинкаларды өсіру, личинкаларды өсіру және көмелетке толмағандарды өсіру бойынша жұмысты үйлестіру. 2. Өсімін молайту жұмыстарын және жалпы балық өсіру операцияларын жүргізу кезінде балық өсіруші және қосалқы персоналды басқару.
		Білімдер: 1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Онтогенездің әртүрлі кезеңдеріндегі әртүрлі өсіру объектілерінің биологиялық ерекшеліктері. 3. Личинкаларға төтеп беру, личинкаларды өсіру, аквамәдениет объектілерінің көмелетке толмағандарын өсіру ерекшеліктері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 3: Тауарлық балық өсіру бойынша жұмысты үйлестіру	Машықтар: 1. Тауарлық балық пен омыртқасыз су жануарларын өсіру бойынша жұмысты үйлестіру. 2. Аквамәдениет объектілерін олардың биологиясының ерекшеліктерін ескере отырып тамақтандыру процесін басқару. 3. Балық өсіру кәсіпорнында қарапайым жемшөп өндірісінің жұмысын үйлестіру. 4. Тауарлық балықтың даму сатысы мен ілінуін ескере отырып, тірі жемшөп өсіру бойынша жұмысты үйлестіру. 5. Балық өсіру аймақтары мен аймақтың табиғи-климаттық жағдайларын ескере отырып, тасымалдау процесін басқару, әр түрлі жастағы аквамәдениет объектілерін (балықтарды) қайта отырғызу, сұрыптау.

		Білімдер:
		1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Коммерциялық балықтың және әртүрлі өсіру объектілерінің биологиялық ерекшеліктері. 3. Аквамәдениет объектілерін олардың өсуіне қарай тамақтандыру ерекшеліктері (даму сатысы). 4. Әр түрлі жемшөп түрлерінің негізгі сипаттамалары және олардың қасиеттері, оларды дайындау, қолдану әдістері, сақтау және тасымалдау шарттары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Аквамәдениет объектілерінің өсу жағдайларын бақылау	Дағды 1: Су айдындары мен жабдықтарды өсіруге дайындау	Машықтар:
		1. Резервуарды немесе резервуарды балық отырғызуға дайындау процестерін басқарыңыз. 2. Балық өсіру жабдықтары мен Мүкәммалдың өсіруге жарамдылығын (жұмыс істеуін) бақылау.
		Білімдер:
		1. Су және жер объектілерімен жұмыс істеу негіздері. 2. Қызмет көрсетілетін объектілердің техникалық сипаттамалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Аквамәдениет объектілерінің өсу жағдайларын бақылау	Машықтар:
		1. Балық өсіретін ыдыстардағы су параметрлерін тіркеңіз. 2. Аспаптар мен жабдықтардың жұмысын бақылау. 3. Технологиялық процестердің оңтайлы параметрлерін сақтау. 4. Өсіп келе жатқан жағдайларды тіркеу журналдарын толтырыңыз.
		Білімдер:
		1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Су және жер объектілерімен жұмыс істеу негіздері. 3. Қызмет көрсетілетін объектілердің техникалық сипаттамалары. 4. Өлшеу құралдарының жұмыс істеу принциптері және олардың сипаттамалары. 5. Компьютерлік техниканы қолдана отырып өсіру жағдайларын тіркеу ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Тұлғааралық құзыреттілік Нәтижеге және тиімділікке бағдарлау Кең эрудиция және мәдениет Ұжымда жұмыс істей білу	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Балық инженері
11. Кәсіптің карточкасы «Балық өсіруші инженер»:		
Топтың коды:	2131-3	
Қызмет атауының коды:	2131-3-006	
Кәсіптің атауы:	Балық өсіруші инженер	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6	
подуровень квалификации по ОРК:		

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы (17.04.2013 ж. өзгертулермен) Инженер-технолог (141)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Балық шаруашылығы	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2131-9-003 - Ихтиопатолог		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Балықтардың және басқа да аквамәдениет объектілерінің жасанды көбеюі бойынша эксперименттер мен бақылауларды жоспарлау, балықтар мен басқа да аквамәдениет объектілерін тауарлық өсіру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Өндірістік-технологиялық және зерттеу жұмыстарын жүргізу 2. Өсірілетін аквамәдениет объектілерінің жай-күйін және қоршаған орта жағдайларын бақылау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Өндірістік-технологиялық және зерттеу жұмыстарын жүргізу	Дағды 1: Өндірістік процестерді жоспарлау	Машықтар:	
		1. Балық және басқа аквамәдениет объектілерін өсірудің технологиялық процестерін жоспарлау. 2. Балық өсіру қызметкерлерінің жұмысын жоспарлау. 3. Эксперименттер мен бақылауларды жоспарлау. 4. Компьютерде жұмыс істеу.	
		Білімдер:	
		1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Биологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, балық және басқа аквамәдениет объектілерін өсірудің технологиялық процестерінің негіздері. 3. Гидрохимия, гидробиология, балық шаруашылығы және су объектілері экологиясының негізгі бөлімдері. 4. Өндірістік процестерді тиімді жоспарлау үшін Биометрия негіздері және компьютердің негізгі функциялары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Өндірістік процестерді жүзеге асыру	Машықтар:	
1. Қолданыстағы әдістерге сәйкес технологиялық процестерді тікелей жүзеге асыру. 2. Қойылған міндеттерді, жоспарланған іс-шаралар мен жұмыс жоспарын ескере отырып, балық өсіру персоналының жұмысын тікелей жүзеге асыру. 3. Жұмыс жоспарына сәйкес эксперименттер мен бақылаулар жүргізу. 4. Компьютерде бағдарламалық қосымшалармен (Microsoft Office: Word, Excel, PowerPoint) жұмыс істеу дағдыларын меңгеру.			
Білімдер:			
1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Өндірістік процестерді жүзеге асыру үшін әртүрлі өсіру объектілерінің биологиялық ерекшеліктері. 3. Гидрохимия, гидробиология, балық шаруашылығы және су объектілері экологиясының негізгі бөлімдері. 4. Биометрия негіздері.			

	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 3: Өндіріс тиімділігін арттыруға арналған зерттеулер	Машықтар: 1. Эксперименттер мен бақылауларды бақылау. 2. Компьютерде жұмыс істеу. 3. Эксперименттер мен бақылаулардың нәтижелерін өңдеу және талдау.
		Білімдер: 1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Өндіріс тиімділігін арттыру мақсатында әртүрлі өсіру объектілерінің биологиялық ерекшеліктері. 3. Су айдындарындағы немесе резервуарлардағы су (гидрохимия) көрсеткіштерін, гидробиологияны, балық шаруашылығын және жалпы су айдындарының экологиясын салыстыру әдістері. 4. Биометрия негіздері (балық көрсеткіштерін статистикалық өңдеу). 5. Зерттеуді тиімді жоспарлау негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Өсірілетін аквамәдениет объектілерінің жай-күйін және қоршаған орта жағдайларын бақылау	Дағды 1: Су айдындары мен жабдықтарды өсіруге дайындау	Машықтар: 1. Резервуарды немесе резервуарды балық отырғызуға дайындау процестерін басқарыңыз.
		Білімдер: 1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Су және жер объектілерімен жұмыс істеу негіздері. 3. Қызмет көрсетілетін объектілердің техникалық сипаттамалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Аквамәдениет объектілерінің өсу жағдайларын бақылау	Машықтар: 1. Балық өсіретін ыдыстардағы су параметрлерін тіркеңіз. 2. Аспаптар мен жабдықтардың жұмысын бақылау. 3. Технологиялық процестердің оңтайлы параметрлерін сақтау. 4. Өсіп келе жатқан жағдайларды тіркеу журналдарын толтырыңыз.
		Білімдер: 1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Су және жер объектілерімен жұмыс істеу негіздері. 3. Қызмет көрсетілетін объектілердің техникалық сипаттамалары. 4. Өлшеу құралдарының жұмыс істеу принциптері және олардың сипаттамалары. 5. Компьютерлік техниканы және тиісті бағдарламаларды пайдалана отырып өсіру жағдайларын тіркеу қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Тұлғааралық құзыреттілік Нәтижеге және тиімділікке бағдарлау Кең эрудиция және мәдениет Ұжымда жұмыс істей білу	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Бас балық өсіруші
12. Кәсіптің карточкасы «Бас балық өсіруші»:		

Топтың коды:	1310-3		
Қызмет атауының коды:	1310-3-003		
Кәсіптің атауы:	Бас балық өсіруші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы (17.04.2013 ж. өзгертулермен) 4. Бас инженер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Балық шаруашылығы	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1310-3-001 - Бас инженер (балық шаруашылығында)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Балықтарды және басқа да аквамәдениет объектілерін жасанды молықтыру және/немесе балықтарды және басқа да аквамәдениет объектілерін тауарлық өсіру бойынша бүкіл процестің өндірісін ұйымдастыру және жұмысын бақылау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Есепке алуды ұйымдастыру (қосулы. асыл тұқымды) балықтар, балықтардың өнімділік қасиеттерін сәйкестендіру, бағалау 2. Тауарлық балықты молықтыру, азықтандыру, өсіру және аулауды ұйымдастыру 3. Материалдарды сатып алуды және тауарлық балықты сатуды ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Есепке алуды ұйымдастыру (қосулы. асыл тұқымды) балықтар, балықтардың өнімділік қасиеттерін сәйкестендіру, бағалау	Дағды 1: Өнімділік қасиеттерін анықтау және бағалау	Машықтар:	
		1. Балықты таңбалау, чиптеу. 2. Сапасына сәйкес өндірушілерді таңдаңыз. 3. Сәйкестендіру туралы ақпаратты жазу және есепке алу. 4. Кәсіпорынның мәліметтер базасын жүргізу үшін мамандандырылған бағдарламалық жасақтамамен жұмыс жасаңыз.	
		Білімдер:	
		1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Жануарлардың генетикасы және селекциясы. 3. Мамандандырылған компьютерлік бағдарламалар.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Есеп пен жоспарлауды ұйымдастыру	Машықтар:	
1. Технологиялық процестерді жоспарлау. 2. Балық өсіру персоналының жұмысын ұйымдастыру. 3. Компьютерде жұмыс істеу.			

		Білімдер: 1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Өндірісте есепке алу және жоспарлау әдістемесі. 3. Балық өсіру негіздері. 4. Биометрия негіздері. 5. Есеп негіздері, статистикалық есептілік нысандары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Тауарлық балықты молықтыру, азықтандыру, өсіру және аулауды ұйымдастыру	Дағды 1: Өсімін молайтуды ұйымдастыру	Машықтар: 1. Су қоймасын, инкубациялық цехты дайындау және өндірушілерді іріктеу процестерін басқару.
		Білімдер: 1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Генетика және селекция негіздері. 3. Балық өсіру.
		Дағдыны тану мүмкіндігі:
	Дағды 2: Балықты азықтандыру мен өсіруді ұйымдастыру	Машықтар: 1. Балықты тамақтандыру және өсіру процестерін ұйымдастырыңыз.
		Білімдер: 1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Балық физиологиясы. 3. Жемшөп өндірісі.
		Дағдыны тану мүмкіндігі:
Еңбек функциясы 3: Материалдарды сатып алуды және тауарлық балықты сатуды ұйымдастыру	Дағды 1: Материалдарды сатып алуды ұйымдастыру	Машықтар: 1. Балық өсіру кәсіпорнының өндірістік қажеттілігі мен қажеттілігін ескере отырып, материалдарды сатып алуды ұйымдастыруды жоспарлау. 2. Сатып алу процестерін ұйымдастырыңыз.
		Білімдер: 1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. ҚР заңнамасының негіздері. 3. Маркетинг негіздері. 4. Есеп негіздері, статистикалық есептілік нысандары.
		Дағдыны тану мүмкіндігі:
	Дағды 2: Тауарлық балықты сатуды ұйымдастыру	Машықтар: 1. Тауарлық балық пен басқа да өнімдерді аулауды және сатуды ұйымдастырыңыз.
		Білімдер: 1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. ҚР заңнамасының негіздері. 3. Маркетинг негіздері. 4. Есепке алу негіздері, статистикалық есептілік нысандары.
		Дағдыны тану мүмкіндігі:
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Практикалық мәселелерді шешудегі Тәуелсіздік Аналитикалық ойлау Командада жұмыс істей білу Өз пікірін сенімді түрде білдіру және көзқарастарды қорғау қабілеті Жағдайды талдау және оны өзгерту мүмкіндігі Стресске төзімділік Жаңа технологияларға сезімталдық	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Балық инженері	
	8	Балық шаруашылығындағы басшы(басқарушы, меңгеруші)	
13. Кәсіптің карточкасы «Балық шаруашылығындағы басшы (басқарушы, меңгеруші)»:			
Топтың коды:	1310-3		
Қызмет атауының коды:	1310-3-015		
Кәсіптің атауы:	Балық шаруашылығындағы басшы (басқарушы, меңгеруші)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы (17.04.2013 ж. өзгертулермен) 1. Ұйым директоры		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Балық шаруашылығы	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1310-3-016 - Техникалық басшы (балық шаруашылығында)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Балық шаруашылығы, балық және басқа гидробионттарды өсіру және өсіру, сондай-ақ балық өнімдері нарығын басқару саласындағы өндірістік қызметті жоспарлау, басқару және үйлестіру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Кәсіпорын өнімдерін өндіруді және сатуды ұйымдастыру 2. Өндірістік процестерді рационализациялау 3. Кәсіпорынның қызметін бақылауды ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Кәсіпорын өнімдерін өндіруді және сатуды ұйымдастыру	Дағды 1: Өнім өндірісін ұйымдастыру	Машықтар:	
		1. Алынған өнімді өндіру мен сатуды жоспарлау. 2. Есепке алу және бақылау жүргізу. 3. Келіссөздер жүргізу және шарттар жасасу.	
		Білімдер:	
		1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Есепке алу және жоспарлау негіздері. 3. Статистикалық және бухгалтерлік есептілік. 4. Балық өсіру негіздері. 5. Менеджмент негіздері.	
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-		

	Дағды 2: Өнімді сатуды ұйымдастыру	Машықтар: 1. Өндірісті және іске асыруды жоспарлау. 2. Есепке алу және бақылау жүргізу. 3. Келіссөздер жүргізу және шарттар жасасу. Білімдер: 1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Есепке алу және жоспарлау негіздері. 3. Статистикалық және бухгалтерлік есеп негіздері. 4. Балық өсіру негіздері. 5. Менеджмент негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Еңбек функциясы 2: Өндірістік процестерді рационализациялау	Дағды 1: Өсімін молайтуды ұйымдастыру Машықтар: 1. Балықтардың көбеюін жоспарлау және ұйымдастыру. 2. Балық өсіру іс-шаралары мен процестерін жоспарлау және ұйымдастыру. Білімдер: 1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Балық өсіру және аквамәдениет негіздері 3. Ұйымдастыру негіздері. ауыл шаруашылығы өндірісі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Балықты азықтандыру мен өсіруді ұйымдастыру	Машықтар: 1. Балықты тамақтандыру процестерін жоспарлау және ұйымдастыру. 2. Балық өсіру процестерін жоспарлау және ұйымдастыру. Білімдер: 1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. Балық шаруашылығы және аквамәдениет. 3. Ауыл шаруашылығы өндірісін ұйымдастыру.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Еңбек функциясы 3: Кәсіпорынның қызметін бақылауды ұйымдастыру	Дағды 1: Өндірісті бақылауды ұйымдастыру Машықтар: 1. Өндірісті есепке алу мен бақылауды ұйымдастыру. 2. Шығарылатын өнімнің бәсекелестік деңгейіне дейін арттыру бойынша ұсыныстар әзірлеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру. 3. Прогрессивті және заманауи технологиялық процестер негізінде өндірісті жаңғырту бойынша жұмыстарды ұйымдастыру. Білімдер: 1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. ҚР заңнамасының негіздері. 3. Балық өсіру маркетингі. 4. Есепке алу негіздері, статистикалық есептілік нысандары. 5. Балық шаруашылығы саласындағы Менеджмент.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Қаржылық қызметті бақылауды ұйымдастыру	Машықтар: 1. Қазіргі заманғы талаптар мен нарықтың шындығын ескере отырып, балық өсіру кәсіпорнының қаржылық қызметін жоспарлау және тиімді ұйымдастыру. 2. Балық өсіру кәсіпорнының қаржылық және салық есептілігін бақылау.

		Білімдер:
		1. Еңбекті қорғау, өрт және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 2. ҚР заңнамасының негіздері. 3. Маркетинг негіздері. 4. Есеп негіздері, бухгалтерлік және статистикалық есептілік нысандары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Практикалық мәселелерді шешудегі Тәуелсіздік Аналитикалық ойлау Командада жұмыс істей білу Өз пікірін сенімді түрде білдіру және көзқарастарды қорғау қабілеті Жағдайды талдау және оны өзгерту мүмкіндігі Стресске төзімділік Жаңа технологияларға сезімталдық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Бас балық өсіруші

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

14. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстары министрлігі

Орындаушы:

’,’

15. Өзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

Балық шаруашылығы комитеті Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі

Жоба жетекшісі:

Габбасов М.М.

E-mail: m.gabbasov@ecogeo.gov.kz

Телефон нөмірі: +7 (707) 696 50 41

16. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес:

17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -

18. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

19. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: версия , 2023 г.

20. Болжалды қайта қарау күні: 28.07.2026 г.